

*До разової спеціалізованої вченої ради
Дніпровського державного університету внутрішніх справ*

Рецензія

доктора юридичних наук, професора

Кононець Віти Петрівни

на дисертаційну роботу

**Шатохіна Володимира Петровича за темою «Адміністративно-правове
забезпечення організації публічного контролю на транспорті», подану на
здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право, за
спеціальністю 081 Право**

Актуальність теми дослідження є безумовно актуальною та своєчасною. Підтвердженою теоретичною та методологічною базою дослідження, критичним аналізом та узагальненням наукових праць, комплексним аналізом законодавства й міжнародної практики в даній сфері. Зміна соціально-економічних умов, обумовлених трансформацією самої економічної системи, викликало необхідність перегляду концептуальних основ управління транспортною галуззю України, оскільки в процесі економічних реформ були втрачені стратегічні цілі розвитку транспортного комплексу. Система управління цим комплексом залишалась складною, дорогостоячою з великим дублюванням функцій на всіх її рівнях. При цьому діяльність багатьох підприємств із центру контролювалась слабо, що відповідно ускладнювало ведення єдиної державної транспортної політики.

Передусім, позитивним слід визнати чітке визначення автора об'єкта і предмета дослідження, що, на жаль, сьогодні нечасто зустрічається в наукових роботах такого рівня. Правильне розуміння об'єкта та предмета дослідження дозволило дисертанту зробити свою наукову ідею цілісною, обґрунтованою, донести до наукової громадськості власні ідеї та пропозиції, а також уникнути формалізму та зробити дисертацію вагомим внеском у правничу науку. Крім того, під час підготовки дисертаційного дослідження в комплексі використано сучасні загальні та спеціальні методи наукового пізнання такі як діалектичний, структурного та функціонального аналізу, історико-правовий та порівняльноправовий, а також спеціально-юридичний методи. З аналізу

дисертації видно, що під час проведеного дослідження було використано не лише юридичну літературу, а й цінний емпіричний матеріал, що дозволило дисертанту досягти високого ступеня обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Очевидно, що автор, працюючи над написанням дисертації, дотримувався процедури систематизації наукової літератури під час її аналізу. У процесі дослідження поставлені конкретні та чіткі завдання, у зв'язку з чим дисертація отримала цікавий та корисний напрям не лише в науковому руслі, що й дозволило одержати практичні результати, сформулювати корисні для практичного застосування висновки.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є однією із перших у вітчизняній юридичній науці спроб визначити основні напрями удосконалення механізмів адміністративно-правового забезпечення організації публічного контролю на транспорті в умовах воєнного стану, здійсненим на основі аналізу сучасного нормативно-правового забезпечення та практики такої діяльності, в результаті чого запропонована низка нових наукових положень і висновків, що винесені на захист.

Загальне позитивне враження від представленого дослідження підкріплюється отриманими результатами, які характеризують його наукову новизну.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових фахових виданнях. Повнота висвітлення результатів дослідження зумовлена тим, що основні положення та результати дисертації викладено в 4 наукових статтях, що визначені як фахові з юридичних дисциплін, 5 тезах доповідей.

Дисертаційне дослідження виконане автором самотійно з використанням останніх досягнень теорії адміністративного права та процесу. Усі сформульовані в ньому положення, висновки та пропозиції обґрунтовані на основі особистих досліджень дисертанта. Для аргументації власних положень і висновків використані напрацювання інших учених, належні посилання на які містяться у роботі.

Дисертацію оформлено відповідно до вимог, встановлених МОН України.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони мають як науково-теоретичну, так і практичну сферу застосування.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у виробленні комплексного підходу до вдосконалення правового регулювання контролю на транспорті, що включає поєднання теоретичних аспектів із практичними рекомендаціями, спрямованими на усунення прогалин у чинному законодавстві, гармонізацію національних норм з міжнародними стандартами, зокрема положеннями Директив ЄС, а також запровадження інноваційних інструментів для підвищення ефективності правозастосування в умовах цифровізації та глобалізації суспільства.

Дисертантом запропоновано визначити публічний контроль за додержанням законодавства на транспорті, як комплексну систему заходів, що включає функціональні (загальні і спеціальні), нормативні (переважно адміністративно-правові) та інституційні (державні, громадські і муніципальні) механізми, спрямовані на забезпечення відповідності діяльності суб'єктів транспортної системи вимогам законодавства, стандартів безпеки, швидкості та комфортності перевезень, екологічних норм та ефективного використання транспортної інфраструктури, особливо з урахуванням специфіки роботи в умовах воєнного стану.

Обґрунтовано та запропоновано доцільність створення Автоматизованої системи транспортного контролю, що забезпечить централізовану координацію між контролюючими суб'єктами в транспортній сфері, оптимізує процес обміну інформацією між органами державної влади, місцевого самоврядування, перевізниками та іншими зацікавленими сторонами, підвищить прозорість та ефективність контролю на транспорті, зменшивши дублювання функцій і бюрократичних процедур.

Обґрунтовано недоцільність прийняття окремого закону про контроль на транспорті, що може створити більше проблем, ніж вирішити, зокрема через дублювання норм транспортного законодавства, втрату цілісності та ускладнення правового регулювання контрольних процедур, додаткове

навантаження на суб'єктів ринку, підвищення бюрократичного навантаження та збільшення витрат державного бюджету на його розробку, прийняття та реалізацію. Раціональнішим підходом визнано вдосконалення вже наявного законодавства, інтеграцію необхідних змін у чинні нормативно-правові акти на транспорті, подальшу концентрацію зусиль на цифровізації процесів контролю, впровадженні сучасних технологій моніторингу контрольних заходів та автоматизації перевірок.

Запропоновано комплекс законодавчих змін, спрямованих на урегулювання питань використання безпілотних транспортних засобів, зокрема доповнення Закону України «Про транспорт» окремим розділом «Безпілотні транспортні засоби», який регулюватиме правові, технічні та організаційні аспекти впровадження, сертифікації, експлуатації, реєстрації та контролю за такими засобами, визначатиме вимоги до їхньої інфраструктури, інтеграції в транспортну систему, відповідальності за порушення, пов'язані з їх використанням, та страхування ризиків, враховуватиме міжнародні стандарти, сприятиме науково-дослідній діяльності у цій сфері та забезпечуватиме безпеку учасників руху та громадян, з акцентом на прозорість, інноваційність та відповідність сучасним викликам.

Удосконалено визначення адміністративно-правового забезпечення публічного контролю на транспорті як системи адміністративно-правових норм, інституційних механізмів та контрольних заходів, спрямованих на регулювання, реалізацію та ефективне здійснення державними, муніципальними та громадськими структурами повноважень щодо гарантування безпеки перевезень, забезпечення прав пасажирів і перевізників, попередження порушень транспортного законодавства та інтеграція національної транспортної системи до міжнародних стандартів контролю.

Запропоновано розуміння громадського контролю на транспорті як інструменту демократичного суспільства та системи заходів, спрямованих на забезпечення прозорості, безпеки, якості та законності функціонування транспортної інфраструктури через активну участь громадян, громадських організацій та незалежних експертів, що включає моніторинг дотримання перевізниками та органами влади норм транспортного законодавства,

узагальнення, що ускладнює сприйняття тексту. Доцільно було б зосередитися

стандартів обслуговування, безпеки руху та екологічних вимог, а також можливість впливати на ухвалення рішень через звернення, петиції, публічні обговорення та контрольні заходи.

Дістало подальшого розвитку положення, щодо з'ясування мети, завдань та принципів здійснення державного контролю за дотриманням законодавства на транспорті; визначення ключових індикаторів оцінки ефективності адміністративно-правового забезпечення контролю за дотриманням законодавства на транспорті, серед яких зокрема: рівень аварійності та кількості порушень транспортного законодавства; ефективність проведення контрольних заходів; якість надання транспортних послуг; дотримання ліцензійних та сертифікаційних вимог у сфері транспорту; дієвість системи відповідальності за порушення у сфері транспорту та її вплив на безпеку перевезень; стан транспортної інфраструктури та рівень її відповідності безпековим стандартам; показники цифровізації та автоматизації процесів транспортного контролю; гармонізація національного транспортного законодавства з нормативними актами ЄС та міжнародними угодами; прозорість і підзвітність контролюючих органів; рівень правосвідомості суб'єктів транспортної діяльності та дотримання ними законодавства на транспорті. Сформульовано пріоритетні напрямки вдосконалення громадського контролю за дотриманням законодавства на транспорті як здійснення в першу чергу комплексу правових, організаційних, інформаційних заходів, спрямованих на забезпечення виконання органами державної влади та місцевого самоврядування, покладених на них завдань у сфері регулювання публічно-правових відносин на транспорті.

Дискусійні положення дисертаційної роботи.

Позитивно оцінюючи зміст дисертації в цілому, вважаємо за необхідне звернути увагу на деякі положення, котрі, на наше переконання, потребують уточнення чи додаткової аргументації:

1. У підрозділі 2.1 автор наводить надто широкий перелік нормативно-правових актів, що регулюють питання організації публічного контролю за дотриманням законодавства на транспорті, без достатнього аналітичного узагальнення, що ускладнює сприйняття тексту. Доцільно було б зосередитися

на ключових нормативних джерелах, які формують фундамент правового регулювання публічного контролю на транспорті.

2. У дисертації автор ґрунтовно визначає коло суб'єктів публічного контролю за додержанням законодавства на транспорті. Однак практична взаємодія між ними, зокрема обмін інформацією, узгодження дій або формування спільних стратегій реагування на порушення транспортного законодавства, виклики та загрози транспортній системі країни в умовах воєнного стану, у тексті висвітлена фрагментарно. У контексті запропонованої в роботі моделі комплексного контролю доцільним виглядає доповнення дослідження елементами інституційної взаємодії, прикладами координації, у тому числі із використанням зарубіжного досвіду, зокрема механізмів спільного планування перевірок, створення міжвідомчих платформ для обміну даними та залучення громадськості до моніторингу транспортних процесів, як це реалізовано в Німеччині, Нідерландах чи Польщі.

3. Автор обґрунтовано підтримує ідею цифрової трансформації публічного контролю та пропонує створення Автоматизованої системи транспортного контролю. Водночас у роботі у зв'язку із цим не розкрито питання захисту персональних даних, можливостей кібервтручання, а також проблеми легітимності цифрових доказів у контрольно-наглядовій діяльності. Уточнення цих аспектів посилює прикладну цінність запропонованої моделі.

4. В дисертації обґрунтовано позицію щодо недоцільності прийняття спеціального закону про контроль на транспорті, натомість автор віддає перевагу систематизації та гармонізації з міжнародними документами наявних нормативно-правових актів. Однак така позиція, попри її логіку, викликає певні запитання. У роботі недостатньо враховано, що комплексний характер контрольної діяльності, наявність великої кількості суб'єктів, а також зростаюча роль громадського контролю можуть, навпаки, потребувати спеціального закону для забезпечення цілісності регулювання. Крім того, в дослідженні відсутній глибокий аналіз зарубіжної правотворчої практики, де у низці країн саме окремі законодавчі акти виступають основою організації публічного контролю в галузевих сферах, зокрема транспортній.

Слід зазначити, що висловлені зауваження не впливають на позитивну оцінку виконаної роботи і викликані скоріше наявністю новаторських ідей, а також складністю обраного предмету наукового аналізу.

Слід зазначити, що висловлені зауваження не впливають на позитивну оцінку виконаної роботи і викликані скоріше наявністю новаторських ідей, а також складністю обраного предмету наукового аналізу.

На підставі викладеного, слід резюмувати, що дисертація «Адміністративно-правове забезпечення організації публічного контролю на транспорті», є завершеною самостійною працею, в якій отримано ряд нових науково обґрунтованих теоретичних результатів, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, що полягає у визначенні адміністративно-правового забезпечення організації публічного контролю на транспорті. Вона відповідає вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 та Постанови Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167 «Про присудження ступеня доктора філософії», а її автор – Шатохін Володимир Петрович в разі подання роботи до спеціалізованої вченої ради та успішного захисту заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент -

**доктор юридичних наук, професор,
провідний науковий співробітник
відділу організації наукової діяльності
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ**

Віта КОНОНЕЦЬ

Підпис засвідчую:

**Проректор Дніпровського
державного університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор,
Заслужений діяч науки і техніки України**

Олександр ЮНІН

